

บทที่ 4

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่อง กระบวนการผลิตและแนวทางการพัฒนารูปแบบรายการโทรทัศน์ “เส้นทางสุขภาพ” มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์กระบวนการผลิตรายการและแนวทางการพัฒนารูปแบบรายการ “เส้นทางสุขภาพ” สำหรับประชาชนในจังหวัดจันทบุรี ที่ศึกษากระบวนการการผลิตรายการโทรทัศน์ ซึ่งจำแนกเป็น 3 ขั้นตอน ประกอบด้วย ขั้นตอนเตรียมการ ขั้นตอนผลิต และหลังการผลิต เพื่อให้ได้รูปแบบรายการเส้นทางสุขภาพที่มีประสิทธิภาพ โดยเก็บข้อมูลจากการสังเกต สัมภาษณ์เชิงลึก และวิเคราะห์เนื้อหา สำหรับผลการวิจัย ผู้วิจัยแบ่งการนำเสนอออกเป็น 2 ตอน โดยมีรายละเอียดดังนี้

ภาพประกอบ 2 รายการเส้นทางสุขภาพ

กระบวนการผลิตรายการ “เส้นทางสุขภาพ” สำหรับประชาชนในจังหวัดจันทบุรี

กระบวนการผลิต คือ การคำนึงถึงความสำคัญในส่วนต่าง ๆ ของรายการโทรทัศน์ อาทิ คนที่จะผลิตรายการ อุปกรณ์ที่ใช้สำหรับการผลิตรายการ งบประมาณในการผลิตรายการ การจัดการบริหารงานในการผลิต และกำหนดช่วงเวลาที่เหมาะสมสำหรับการผลิต โดยมีหัวใจสำคัญในการผลิตรายการเส้นทางสุขภาพ 3 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนเตรียมการผลิตรายการ ขั้นตอนดำเนินการผลิตรายการ และขั้นตอนหลังการผลิตรายการ กรณีดังกล่าวสะท้อนให้เห็นได้จากคำสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลกลุ่มผู้ผลิตรายการเส้นทางสุขภาพที่ว่า

“การผลิตรายการเส้นทางสุขภาพ ควรมีการการเขียนบท การถ่ายทำ การกำกับและ การตัดต่อ เพื่อให้รายการเส้นทางสุขภาพออกมามีความน่าสนใจ มีเนื้อหาสาระครบถ้วน” (ณัฐนิชา ภมรไมตรี. สัมภาษณ์. 2560)

กระบวนการผลิตรายการ “เส้นทางสุขภาพ”

ขั้นเตรียมการผลิตรายการ

- วางแผน : กำหนดทิศทางรายการ
- การจัดทำเนื้อหา : กำหนดเนื้อหารายการ
- เขียนบท : เปรียบเสมือนแผนที่เดินทางของรายการ
- ประสานงาน : ประสานงานกลุ่มเพื่อให้เข้าใจรายการร่วมกัน

ขั้นดำเนินการผลิตรายการ

- ประชุมการถ่ายทำ : ชี้แจงการผลิตรายการขั้นสุดท้าย
- ถ่ายทำรายการ : บันทึกภาพ / เสียง / สัมภาษณ์

ขั้นหลังการผลิตรายการ

- ตรวจสอบไฟล์ภาพและเสียง : ตรวจสอบคุณภาพก่อนตัดต่อ
- ตัดต่อ : การลำดับภาพและกราฟิกตามบทรายการ
- ตรวจสอบรายการ : ตรวจสอบคุณภาพรายการและความถูกต้องครั้งสุดท้ายก่อนนำไปเผยแพร่

ภาพประกอบ 3 กระบวนการผลิตรายการ “เส้นทางสุขภาพ”

1. ขั้นเตรียมการผลิตรายการ (Pre - production) “เส้นทางสุขภาพ”

ขั้นตอนนี้ คือ จุดเริ่มต้นของการผลิตรายการเส้นทางสุขภาพ หากมีการวางแผนเตรียมงานไว้ดีมีรายละเอียด ขั้นตอนการทำงานชัดเจน แม้จะต้องใช้งบประมาณใช้เวลามากกว่าขั้นตอนอื่นๆ ก็คุ้มค่า เนื่องจากจะทำให้การทำงานในขั้นตอนอื่นๆ สะดวก รวดเร็ว ลดปัญหาต่างๆ ได้เป็นอย่างดี โดยมีรายละเอียดในแต่ละหัวข้อดังนี้ กรณีดังกล่าวสะท้อนให้เห็นได้จากคำสัมภาษณ์ของทรงวุฒิ สุวรรณวงษ์ ผู้เชี่ยวชาญด้านสื่อโทรทัศน์ที่ว่า

“หากผู้ผลิตรายการเส้นทางสุขภาพมีการเตรียมความพร้อมด้านข้อมูล ผู้ร่วมรายการ รายละเอียดของรายการในแต่ละตอนสถานที่ผลิตรายการ ทีมผลิตและห้วงเวลาในการผลิตคร่าวๆ แล้ว ย่อมส่งผลให้การผลิตรายการเส้นทางสุขภาพในแต่ละตอนมีความชัดเจน และลื่นไหลไปตามระบบได้อย่างคล่องตัว อีกทั้งช่วยลดปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้นได้ด้วย” (ทรงวุฒิ สุวรรณวงษ์, สัมภาษณ์. 2560)

1.1 การวางแผน (Plan) คือ การกำหนดทิศทางขั้นตอนในการทำงานว่า จะทำอะไร จะทำอะไร จะได้อะไร เป็นการตั้งคำถามและหาคำตอบหาข้อสรุปให้ใกล้เคียงกับคำถามได้มากที่สุด มีหัวข้อไว้ตั้งคำถามหลักๆ 7 หัวข้อ คือ 5W+2H ดังที่ ณิชฌา ภมรไมตรี ผู้สร้างสรรค์รายการและเอเชีย วนาพรหม ช่างถ่ายภาพ ในฐานะผู้วางแผนการผลิตรายการเส้นทางสุขภาพร่วมกัน กล่าวว่า

“ถ้าผู้ผลิตรายการเส้นทางสุขภาพมีวางแผนและเตรียมข้อมูลขั้นเตรียมการผลิตอย่างดี และสามารถถ่ายทอดให้ทีมงานรับทราบในรูปแบบรายการร่วมกัน จะทำให้การทำงานในตอนนั้น เป็นไปในทิศทางเดียวกันมากขึ้น” (วุฒินัน จันท์ธมา, สัมภาษณ์. 2560)

ภาพประกอบ 4 การประชุมวางแผนงาน

1.1.1 กำหนดวัตถุประสงค์ ทำไมจึงต้องทำ (Why) เพื่อระบุสิ่งที่ต้องการอย่างชัดเจน สามารถนำไปปฏิบัติได้ มีขอบเขตในการดำเนินงาน ตัวอย่างเช่น การกำหนดตอนที่จะผลิตในแต่ละตอนของรายการเส้นทางสุขภาพ ซึ่งเมื่อทราบว่าผลิตเรื่องอะไร จะทำให้ทีมผลิตทราบว่า

ต้องติดต่อประสานงานกับใคร ต้องหาข้อมูลเกี่ยวกับอะไรบ้าง และต้องถ่ายทำ หรือตัดต่อรายการอย่างไรให้มีความครบถ้วน

1.1.2 กำหนดเป้าหมาย จะทำอะไร (What) กำหนดเพื่อเป็นการคาดหวังผลสำเร็จไว้ล่วงหน้า ทั้งในด้านปริมาณและคุณภาพ เมื่อสามารถกำหนดเป้าหมายที่ชัดเจนได้แล้วว่า จะผลิตรายการเส้นทางสุขภาพตอนอะไร จะทำให้ทีมผลิตสามารถกำหนดเป้าหมาย และลงลึกในรายละเอียดของเนื้อหาและการนำเสนอ เพื่อให้ได้รายการที่มีคุณภาพ ตรงใจกลุ่มผู้ชมมากยิ่งขึ้น กรณีดังกล่าวสะท้อนให้เห็นได้จากคำสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลกลุ่มผู้ชมรายการเส้นทางสุขภาพที่ว่า

“อยากดูรายการเส้นทางสุขภาพที่มีเรื่องดี ๆ เกี่ยวกับสมุนไพรไทย และดูแล้วสามารถมาใช้ มาทำรักษาโรคได้จริง” (แววดา เอ็นวัฒนา. สัมภาษณ์. 2560)

1.1.3 จัดลำดับขั้นตอน การทำงาน จะทำเมื่อไร (When) กำหนด ระยะเวลาการทำงานแต่ละขั้นตอน ตั้งแต่เริ่มต้นจนถึงขั้นตอนสุดท้าย (วัน /เดือน/ปี) กำหนดห้วงเวลาในการผลิตรายการเส้นทางสุขภาพในแต่ละตอนว่าควรทำอะไรก่อน-หลัง เพื่อป้องกันความสับสน ลดเวลาในการผลิตให้น้อยลง ลดการทำงานทับซ้อน ตัวอย่างเช่น ขั้นตอนการประสานงานประสานข้อมูลการผลิตรายการควรเกิดขึ้นก่อนการลงพื้นที่ถ่ายทำ เนื่องจากทีมผลิตรายการควรมีข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับรายการที่ผลิต และทราบข้อมูลของพื้นที่ที่จะใช้ในการผลิตก่อนการลงพื้นที่ เพื่อให้เกิดความรวดเร็ว และความเข้าใจในบริบทของรายการที่จะผลิตในตอนนั้น อย่างละเอียดมากยิ่งขึ้น ลดเวลาที่จะต้องเสียไปจากการไปหาข้อมูลในพื้นที่เพียงอย่างเดียว ดังที่ สุรีย์ วัชรพิชิตชัย ผู้ผลิตรายการเส้นทางสุขภาพ กล่าวว่า

“ในทุกครั้งของการผลิตรายการเส้นทางสุขภาพ หากมีการจัดลำดับความสำคัญก่อนหลังของงาน จะช่วยให้การผลิตรายการเป็นระบบ ลดความผิดพลาดได้ดี” (สุรีย์ วัชรพิชิตชัย. สัมภาษณ์. 2560)

1.1.4 กำหนดวิธีการทำงาน จะทำอย่างไร (How) ระบุรายละเอียดในแต่ละกิจกรรมว่าจะต้องทำอย่างไร เขียนไว้ให้ละเอียดเพื่อสะดวกต่อการนำไปปฏิบัติจริง ซึ่งการจัดบันทึกกิจกรรมมีส่วนช่วยเตือนความจำให้กับทีมผลิตรายการ เนื่องจากในการผลิตรายการเส้นทางสุขภาพ 1 ตอน มีขั้นตอนการผลิตหลายขั้นตอน และบางตอนอาจมีขั้นตอนที่แตกต่างกัน หรือหากเกิดแนวคิดดี ๆ ระหว่างการถ่ายทำรายการ ก็สามารถจำบันทึกไว้เพื่อนำไปใช้ในขั้นตอนการผลิตหรือการตัดต่อได้

1.1.5 กำหนดสถานที่ ที่ไหน (Where) จะผลิตรายการ (ถ่ายทำ) ในสถานที่หรือนอกสถานที่ ที่ไหนบ้าง (ระยะทางใกล้หรือไกล) ตัดต่อที่ไหน เสร็จแล้วจะนำไปเผยแพร่ที่ไหนบ้าง การกำหนดสถานที่ที่มีส่วนช่วยเรื่องการบริหารเวลาในการเดินทาง อีกทั้งการกำหนดสถานที่

จะทำให้ทีมผลิตสามารถทราบถึงการเตรียมอุปกรณ์ประกอบการถ่ายทำ อาทิ หากถ่ายทำรายการนอกสถานที่ นอกอาคาร ทีมผลิตต้องมีการจัดฉากสถานที่ถ่ายทำ วางแผนติดตั้งไฟแสงสว่าง และวางแผนการใช้ไมค์ ป้องกันเสียงลมเข้า เป็นต้น กรณีดังกล่าวสะท้อนให้เห็นได้จากคำสัมภาษณ์ของ ทองทศ มหามนตรี ผู้เชี่ยวชาญด้านสื่อโทรทัศน์ที่ว่า

“ปัจจุบันนี้ผู้ผลิตรายการสามารถลดขั้นตอนในการดูสถานที่ก่อนการถ่ายทำ ทั้งยังช่วยประหยัดงบประมาณการผลิตรายการได้ด้วยการประสานขอให้ผู้ร่วมรายการ หรือเจ้าของสถานที่ถ่ายทำรายการส่งภาพถ่ายสถานที่มาให้ โดยที่ผู้ผลิตไม่จำเป็นต้องเดินทางไปเอง” (ทองทศ มหามนตรี. สัมภาษณ์. 2560)

“การจัดฉากประกอบในรายการเส้นทางสุขภาพ ฉากด้านหลังพิธีกรและผู้ร่วมไม่ควรมีสิ่งของเกะกะ รกตาผู้ชม ควรมีการจัดวางองค์ประกอบฉากให้สมดุล” (ชัยญลักษณ์ ปรางจันทร์. สัมภาษณ์. 2560)

1.1.6 กำหนดผู้รับผิดชอบ แต่ละขั้นตอน ใคร (Who) มอบหมายในแต่ละกิจกรรม ระบุหน้าที่ขอบเขตในการทำงานให้ชัดเจน โดยคำนึงถึงคุณภาพของงาน และความรู้ความสามารถของคนอย่าให้คนล้นงาน (คนมากกว่างาน) การผลิตรายการเส้นทางสุขภาพหลัก ๆ จะมีทีมผลิตผู้รับผิดชอบ 2 คน คือ ญัฐณิชา ภมรไมตรี ผู้สร้างสรรค์รายการเส้นทางสุขภาพที่รับผิดชอบประสานงานรายการ หาข้อมูล เขียนบทรายการ และควบคุมรายการ และเอเชียวนาพรม ช่างภาพ และตัดต่อรายการ ที่รับผิดชอบคิดมุมภาพ ถ่ายภาพและตัดต่อรายการ โดยทั้ง 2 คนแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบตามงานดังกล่าว ที่ในบางรายละเอียด หรือ ณ หนึ่งงานการผลิต มีความแตกต่างจากที่วางแผนไว้ จะมีการพูดคุย ซึ่งอาจมีการเปลี่ยนแปลงและร่วมคิด เพื่อให้การผลิตรายการแต่ละตอนผ่านพ้นไปได้ด้วยดี หากมีปัญหาเกิดขึ้น

1.1.7 กำหนดงบประมาณค่าใช้จ่ายเท่าไร (How Much) คิดให้ละเอียด แม้ในส่วนปลีกย่อยอื่น ๆ ที่อาจคาดไม่ถึงก็ต้องคิดเผื่อไว้ ในการผลิตรายการเส้นทางสุขภาพนั้น งบประมาณที่ใช้เป็นงบประมาณพื้นฐานในการผลิตรายการของสถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทย จังหวัดจันทบุรี ที่เป็นค่าใช้จ่ายเรื่องการเดินทาง และเบี้ยเลี้ยงเจ้าหน้าที่ผู้ผลิตรายการ

1.2 การจัดทำเนื้อหา (Content) เนื้อหารายการเส้นทางสุขภาพออกเป็น 3 ประเภทหลัก ดังนี้ ดังที่ ทรงวุฒิ สุวรรณวงษ์ ผู้เชี่ยวชาญด้านสื่อโทรทัศน์ กล่าวว่า

“รายการเส้นทางสุขภาพที่น่าสนใจและดึงดูดผู้ชม ควรเป็นรายการที่มีเนื้อหาดี ถูกต้อง ครบถ้วน ครอบคลุมทุกมิติ ชวนติดตาม ผู้ชมจับต้องได้ ดูแล้วเข้าใจ สามารถนำมาปรับใช้ ในการดูแลสุขภาพสุขภาพได้จริง” (ทรงวุฒิ สุวรรณวงษ์. สัมภาษณ์. 2560)

1.2.1 เนื้อหาเกี่ยวกับการให้ความรู้ด้านการดูแลสุขภาพด้วยการแพทย์แผนไทย สมุนไพรไทย แพทย์ทางเลือก เป็นการให้ข้อมูล สร้างความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับโรคที่นำเสนอในแต่ละตอน ตัวอย่างเช่น โรคเกี่ยวกับมดลูกในสตรีหลังคลอด ที่รายการจะนำเสนอให้ผู้ชมมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับโรค ที่มักเกิดอาการหนาวสั่นเหมือนลูกนกโดนน้ำ หรือมีอาการหนาวสั่นมากกว่าคนปกติ เมื่อสัมผัสกับอากาศเย็น โดยสาเหตุของการเกิดโรคมาจากมดลูก (ตัวควบคุมอุณหภูมิของร่างกายสตรี) อยู่ในภาวะไม่ปกติ

1.2.2 เนื้อหาเกี่ยวกับการรักษาโรคด้วยการแพทย์แผนไทย สมุนไพรไทย แพทย์ทางเลือก เป็นการให้ข้อมูลเกี่ยวกับการรักษาโรค หรือบรรเทาอาการของโรคให้ลดลง ตัวอย่างเช่น โรคเกี่ยวกับมดลูกในสตรีหลังคลอด ที่อาการของโรคที่แสดงออกมา คือ มักเกิดอาการหนาวสั่น วิธีในการรักษาโรค คือ การทาบหม้อเกลือ ที่เป็นการรักษาโดยใช้สมุนไพรไทย ที่มีสรรพคุณด้านการลดอักเสบ ลดบวมของมดลูก ซึ่งจะส่งผลให้มดลูกของสตรีหลังคลอดกลับเข้าสู่ภาวะปกติ มดลูกกลับมาควบคุมอุณหภูมิในร่างกายสตรีได้เช่นปกติทั่วไป

1.2.3 เนื้อหาเกี่ยวกับการป้องกันควบคุมโรคด้วยการแพทย์แผนไทย สมุนไพรไทย แพทย์ทางเลือก เป็นการให้ข้อมูลเพื่อช่วยการเกิดโรคต่าง ๆ ตัวอย่างเช่น การกระตุ้นให้ประชาชนเห็นความสำคัญของการออกกำลังกาย โดยการแสดงตัวอย่างการออกกำลังกายด้วยท่าฤๅษีดัดตนของแพทย์แผนไทย เพื่อให้ร่างกายแข็งแรง เกิดภูมิต้านทานโรค

ก่อนที่จะผลิตรายการจำเป็นที่จะต้องมีความรู้ ประเด็นเนื้อหา สารสำหรับใช้เขียนบทที่มีความถูกต้องชัดเจนและมีความเหมาะสมกับผู้ชม เนื้อหาจะต้องไม่ส่งผลกระทบในทางที่เสื่อมเสียต่อสังคม มีสาระที่ให้ข้อคิดที่ดี มีประโยชน์ต่อผู้ชมโดยมีที่มาของแหล่งข้อมูลด้วยวิธีต่าง ๆ เนื่องจากรายการเส้นทางสุขภาพบางตอนของรายการมีเนื้อหาเกี่ยวกับสมุนไพรไทย หรือการรักษาแบบแพทย์แผนไทย ที่เป็นการเชื่อ หรือความสนใจเฉพาะด้าน เฉพาะกลุ่ม ดังนั้นการนำเสนอในรายการที่ผู้ชมทั่วไปรับชมได้ การผลิตรายการจึงจำเป็นต้องมีการอธิบายในรายละเอียดของสมุนไพร หรือรายละเอียดในการรักษาที่ชัดเจน ถูกต้อง โดยไม่ไปสร้างผลกระทบ หรือทำลายความเชื่อที่ผู้ชมมีอยู่เดิม สำหรับการเตรียมเนื้อหาที่ใช้ในการเขียนบทมี 3 ขั้นตอน ได้แก่

1. รวบรวม ค้นหาข้อมูลจากเอกสารในห้องสมุด ผลงานวิจัยจากบุคคลที่เกี่ยวข้อง ผู้เชี่ยวชาญ นักวิชาการ หรือสถานที่ โดยการออกไปสำรวจยังแหล่งพื้นที่จริง (Scout Location) ตัวอย่างเช่น การผลิตรายการเส้นทางสุขภาพ 1 ตอน ทีมผลิตควรมีข้อมูลที่ครอบคลุมรอบด้าน ซึ่งไม่ใช่เพียงข้อมูลที่ได้จากแหล่งข่าว หรือผู้ร่วมรายการเท่านั้น จำเป็นต้องหาข้อมูลเพิ่มเติม

จากแหล่งให้ความรู้ต่าง ๆ ทั้งจากอินเทอร์เน็ต ห้องสมุด ผลงานวิจัย และข้อมูลจากบุคคล เพื่อนำมา ผสมผสาน สร้างความสมบูรณ์ของเนื้อหาในแต่ละตอนที่น่าสนใจ

2. วิเคราะห์ข้อมูลที่ค้นคว้ารวบรวมมา สรุปจัดทำเป็นร่างเนื้อหา เมื่อได้ข้อมูลจาก ส่วนต่าง ๆ มาแล้ว ต้องนำมาวิเคราะห์ สรุปรวมเนื้อหา เพื่อเตรียมถ่ายทอดลงสู่บทรายการ

3. จัดทำเนื้อหาเรียบเรียงให้ถูกต้องเพื่อใช้เป็นแนวทางในการเขียนบทนำข้อมูลที่ ได้มาลองเรียบเรียง ลำดับเรื่องราวผ่านโครงบทรายการคร่าว ๆ ที่แบ่งส่วนของรายการ จัดลำดับ เรื่องราวว่าอะไรคือ ประเด็นหลัก ประเด็นรองและประเด็นเสริม เพื่อให้การเล่าเรื่อง มีความลื่นไหล ชวนติดตาม

1.3 เขียนบท (Script) บทเป็นเสมือนแผนที่เดินทาง หรือแบบแปลนการก่อสร้าง หากมีรายละเอียดชัดเจนอ่านแล้วเข้าใจ จะทำให้การถ่ายทำสะดวกและรวดเร็วขึ้น โดยมีลำดับขั้นตอน กรรมดังกล่าวสะท้อนให้เห็นได้จากคำสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลกลุ่มผู้ผลิตรายการเส้นทางสุขภาพที่ว่า

“บทรายการเส้นทางสุขภาพที่ดี มีการเล่าเรื่องน่าสนใจอย่างต่อเนื่อง ดูแล้วเข้าใจ จะช่วยพัฒนารายการเส้นทางสุขภาพให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น” (นุชริน กลิ่นลออ. สัมภาษณ์. 2560)

สำหรับขั้นตอนการเขียนบทแบ่งออกเป็น 5 ขั้นตอนย่อย โดยในแต่ละขั้นตอน มีรายละเอียด ดังนี้

1. สร้างสรรค์รูปแบบการนำเสนอ (Creation) รายการเส้นทางสุขภาพที่มีรูปแบบ การสร้างสรรค์รายการแบบสารคดี และการสาริต ที่อาจผสมผสานให้มีความหลากหลาย (Variety) แต่อย่าให้เบี่ยงเบนประเด็นของเรื่อง ตัวอย่างเช่น ในหนึ่งตอนของรายการเส้นทางสุขภาพ นอกจาก จะมีการสร้างสรรค์รายการที่มีพิธีกรและผู้ร่วมรายการเป็นผู้เดินเรื่องแล้วยังมีการสอดแทรกความรู้ เรื่องการดูแลสุขภาพผ่านการนำเสนอแบบสารคดีสั้น หรือการสาธิตการทำ หรือการปรุงยา สมุนไพรเพื่อการดูแลสุขภาพด้วย

2. กำหนดแก่นของเรื่อง (Theme) ต้องมีเอกภาพ (Unity) สั้น อ่านแล้วเข้าใจง่าย ตัวอย่างเช่น ใน 1 ตอนของการผลิตรายการเส้นทางสุขภาพ จะมีการกำหนดว่าตอนนั้น นำเสนอ อะไรเป็นแก่นของเรื่อง หรือนำเสนอเรื่องใดเป็นเรื่องหลัก โดยจะต้องทำให้แก่นของเรื่อง หรือใจ ความสำคัญของตอนนั้นเด่นชัด เป็นจุดสำคัญของตอน ร้อยเรียงเรื่องราวให้น่าสนใจ ไม่ต้องอธิบาย ยืดยาว เล่าเรื่องเป็นลำดับขั้นตอน ไม่วกไปวนมา จนผู้ชมสับสน ไม่เข้าใจใจความสำคัญที่จะ นำเสนอ

3. กำหนดเค้าโครงเรื่อง (Plot/Treatment) โดยกำหนดสัดส่วน เช่น มีบทนำ (Introduction) ประมาณร้อยละ 10 มีเนื้อหา (Content) ประมาณร้อยละ 80 มีบทสรุป (Summary) ประมาณร้อยละ 10 และในตอนจบจะต้องมีจุดสุดยอดของเรื่อง (Climax)

ตาราง 9 ตัวอย่างเค้าโครงเรื่อง ทับหม้อเกลือชุบชีวิตใหม่คุณแม่หลังคลอด

คิว	รายละเอียด
1.	พิธีกรสวัสดิ์แนะนำรายการ เกริ่นนำเรื่องที่จะนำเสนอ
2.	พิธีกรสัมภาษณ์แพทย์แผนไทยประยุกต์
3.	สาริตการทับหม้อเกลือ
4.	สรุป รายการ

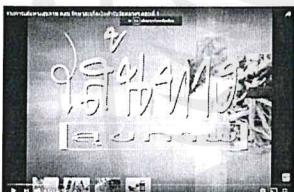
4. เขียนบท ร่าง (Outline Script) เมื่อกำหนดเค้าโครงเรื่องได้แล้ว ควรเขียนบทร่าง เพื่อให้มองเห็นภาพกว้าง ๆ กำหนดฉาก บทสนทนาหรือคำบรรยาย โดยการเขียนบทร่างจะทำให้ผู้ผลิตรายการเส้นทางสุขภาพและผู้ร่วมรายการมองเห็นว่ารายการในตอนนั้นจะเป็นอย่างไร เพื่อเตรียมความพร้อมในหน้าที่ที่เกี่ยวข้องของแต่ละคน แต่ละตำแหน่งได้ถูกต้อง ทั้งยังนำมาซึ่งการต่อยอดในรายละเอียดของแต่ละเนื้อหา ตัวอย่างเช่น หากในบทร่างกำหนดมาว่า ต้องมีการสาริตการผลิดยารักษาโรค ช่วงภาพก็จะสามารถขยายผลให้เนื้อหาของมุมภาพที่จะต้องถ่ายทำที่เชื่อมโยงไปถึงรูปแบบการตัดต่อชิ้นงาน ที่ทำอย่างไรให้ถ่ายและตัดออกมาแล้วผู้ชมจะเข้าใจกระบวนการผลิดยารักษาโรค

ตาราง 10 ตัวอย่างบทร่างตัวอย่างบทร่าง เรื่อง ทับหม้อเกลือชุบชีวิตใหม่คุณแม่หลังคลอด

คิว	รายละเอียด	เวลา	
1	พิธีกรเปิดหน้าเข้ารายการเกริ่นนำถึงเรื่องที่น่าสนใจ	02.50 น.	10%
2	พิธีกร สัมภาษณ์ ผู้ร่วมรายการ แพทย์แผนไทยประยุกต์ - การทับหม้อเกลือคืออะไร - หญิงหลังคลอดมีความแตกต่างจากหญิงธรรมดาอย่างไร - วิธีการและสมุนไพรที่ใช้ในการทับหม้อเกลือ - สมุนไพรแต่ละชนิดมีประโยชน์อย่างไร - ข้อจำกัดในการทับหม้อเกลือ - คลอดธรรมชาติกับผ่าคลอดมีวิธีการที่แตกต่างกันหรือไม่อย่างไร	20.00 น.	
3	- ผู้หญิงหลังคลอดไม่มีการทับหม้อเกลือจะเกิดปัญหาใดตามมา - ข้อดีของการทับหม้อเกลือ	02.50 น.	10%

5. เขียนบทสมบูรณ์ (Full Script, Shooting Script, Screenplay) เมื่อแก้ไขบทร่างแล้ว จึงควรเขียนบทที่สมบูรณ์ เขียนให้ละเอียด อธิบายให้ชัดเจน ทั้งขนาดภาพ มุมมอง แสง เสียง หากเป็นการแสดงจะต้องบอกถึงกริยา ท่าทาง อารมณ์ สถานที่และส่วนประกอบในฉากด้วย หรือจะเขียนเป็นภาพประกอบก็ได้ (Storyboard) โดยการเขียนบทสมบูรณ์ เป็นบทรายการ ที่ละเอียด ชัดเจนในทุกขั้นตอน ทุกตำแหน่งงานที่เกี่ยวข้องกับการผลิตรายการเส้นทางสุภาพ ในแต่ละตอน ที่จะช่วยสร้างความเข้าใจที่ชัดเจนร่วมกัน เพื่อให้การผลิตงานออกมาตรงตาม ที่ผู้ผลิตรายการต้องการ

ตาราง 11 ตัวอย่างบทสมบูรณ์ เรื่อง ทับหม้อเกลือชุบชีวิตใหม่คุณแม่หลังคลอด

คิว	ภาพ	รายละเอียด	เวลา	CG
1.	ไตเติ้ลรายการ 		00.30 น.	
2.	MCU พิธีกร	สวัสดีค่ะ พบกับรายการเส้นทางสุภาพ เป็นประจำเช่นเคยในทุกวัน อังคาร เวลา 15.30 - 16.00 น. ทาง DR.TV สำหรับหญิงท่านใดที่กำลังจะคลอดลูก เพิ่งคลอด หรือคลอดลูกมานานแล้ว อาจจะมีอาการปวดเมื่อยตามร่างกาย บางทีปวดร้าวเข้าไปถึงข้างในกระดูก รู้สึกหนาวสะท้านเมื่อเจอความเย็นหรือแค่ฝนกำลังจะตกเหล่านี้เป็นอาการที่เกิดจากการคลอดลูกแล้วไม่ได้ขยับไฟและทับหม้อเกลือนั่นเองค่ะ ซึ่งวันนี้เราจะมาบอกทุกเหตุผลว่าทำไมคุณแม่หลังคลอดถึงจำเป็น	02.50 น.	สุนิษา สัตบุศย์ ดำเนินรายการ

ตาราง 11 (ต่อ)

คิว	ภาพ	รายละเอียด	เวลา	CG
		อย่างยิ่งที่จะต้องอยู่ไฟ และทับหม้อเกลือ รวมถึงวิธีการ ขั้นตอน อย่างละเอียด ด้วย เราจะพูดคุยกับ แพทย์แผนไทย ประยุกต์ คุณหมอสุริมา พิชะพัฒน์ โรงพยาบาลสมเด็จพระบรมราชเทวี ณ ศรีราชา		
3.	MCU คู่	สวัสดิ์ค๊ะ (ยกมือไหว้)		
4.		พิธีกร - การทับหม้อเกลือคืออะไร ตอบ การทับหม้อเกลือ หมายถึง การนำเกลือสมุทรใส่หม้อตั้งไฟให้ร้อน แล้วมาวางบนสมุนไพรที่เตรียมไว้ ห่อผ้าแล้วนำมาประคบตามอวัยวะต่าง ๆ ของหญิง	01.00 น.	สุริมา พิชะพัฒน์ แพทย์แผนไทย ประยุกต์
5.		พิธีกร- หญิงหลังคลอดมีความแตกต่างจากหญิงธรรมดาอย่างไร ตอบ ตามทฤษฎีของแพทย์แผนไทย การมีสุขภาพที่แข็งแรงเกิดจากความสมดุลของธาตุทั้ง 4 ประกอบด้วย ธาตุดิน ธาตุน้ำ ธาตุลม ธาตุไฟ โดยใช้ธาตุทั้ง 4 เป็นสัญลักษณ์แทนร่างกายที่เกี่ยวข้องกับการเจ็บป่วย โดยที่หญิงหลังคลอดทำให้มีมดลูกที่ผิดปกติ การสูญเสียเลือดเป็นจำนวนมาก เปรียบได้กับธาตุไฟ ฉะนั้นหญิงหลังคลอดควรรับประทานอาหารที่มีรสเย็น เช่น น้ำเย็น แดงโม และจึงต้องมีการเพิ่มธาตุไฟด้วยการอยู่ไฟ ทับหม้อเกลือ	03.00 น.	- โลโก้รายการ - ตอน ทับหม้อเกลือชุบชีวิตใหม่คุณแม่หลังคลอด

ตาราง 11 (ต่อ)

คิว	ภาพ	รายละเอียด	เวลา	CG
6.		ให้ธาตุทั้ง 4 มีความสมดุล เพื่อป้องกันการเจ็บป่วยในอนาคต พิธีกร- วิธีการและสมุนไพรที่ใช้ในการทาบหม้อเกลือ ตอบ การทาบหม้อเกลือมีขั้นตอนดังต่อไปนี้ ขั้นตอนที่หนึ่งเตรียมหม้อเกลือจำนวน 2 หม้อ ให้ความร้อนจนกระทั่งได้ยินเสียงเกลือแตก จากนั้นนำมาห่อด้วยผ้าดิบ โดยรองสมุนไพรไว้ด้านล่าง ขั้นตอนที่สองให้มารดาหลังคลอดอยู่ในท่านอนคว่ำ แล้วทาบหม้อเกลือบริเวณสะโพก กันขา บั้นเอว และหลังตามลำดับ ขั้นตอนที่สามให้มารดาหลังคลอดเปลี่ยนเป็นท่านอนหงาย แล้วทาบหม้อเกลือบริเวณต้นขาด้านหน้าและด้านข้างซึ่งเป็นแนวเดียวกับตะเข็บกางเกง ขั้นตอนที่สี่เมื่อความร้อนจากหม้อเกลือคลายตัวลง จึงนำมานาบที่บริเวณท้อง (โดยต้องทำการนวดท้องเพื่อเป็นการกระตุ้นอวัยวะในช่องท้องให้พร้อมสำหรับรับน้ำนมและความร้อนจากหม้อเกลือเสียก่อน) หลังจากนั้นให้กดแช่ไว้หนึ่ง ๆ ที่ตำแหน่งของมดลูกนาน 30 วินาที แล้วคลายออกเป็นระยะ ๆ	03.00 น.	- โลโก้รายการ - ตอน ทาบหม้อเกลือชุบชีวิตใหม่คุณแม่หลังคลอด

ตาราง 11 (ต่อ)

คิว	ภาพ	รายละเอียด	เวลา	CG
7.		พิธีกร- สมุนไพรแต่ละชนิดมีประโยชน์อย่างไร ตอบ ไพลสด ที่ใช้เป็นยาคือเหง้า แก่จัด แก่ฟกช้ำ บวม เคล็ด ยอก ปวดเมื่อย ขับลม ท้องเดิน ช่วยขับระดูหรือประจำเดือนของสตรีนิยมใช้หลังจากที่คลอดบุตรแล้ว เหง้ามีน้ำมันหอมระเหย ร้อยละ 0.8 และมีสารที่ให้สี ซึ่งจากการทดลองพบว่า มีฤทธิ์ลดอาการอักเสบ ว่านางคำ เป็นว่านที่อยู่ในกลุ่มเดียวกันกับของข่า และขิง และมีลักษณะคล้ายกับขมิ้น แต่ใบจะกว้างและใหญ่กว่า และมีแถบแดงที่ขอบและเส้นกลางใบ เป็นว่านที่นิยมนำหัวว่านมาใช้ทำเป็นผลิตภัณฑ์เสริมความงาม เครื่องสำอาง รวมถึงใช้เป็นยาสมุนไพรรักษาโรคต่าง ๆ คือ รักษาผดผื่น ภูมิแพ้ และช่วยลดอาการคัน ใช้ต้มน้ำอาบรักษาโรคผิวหนัง นำมาประคบรักษาแผลติดเชื้อ แผลเป็นหนอง ว่านชักมดลูก ตั้งแต่อดีตหากผู้หญิงที่มีอาการของประจำเดือนมาไม่ปกติ หรือมีปัญหาปวดท้องประจำเดือน เกิดตกขาว มดลูกต่ำไม่เข้าที่ เป็นต้น ต้องไม่พินิจที่จะนึกถึงสมุนไพรที่ชื่อว่า	05.00 น.	- โลโก้รายการ - ตอน ทับหม้อเกลือ ชุบชีวิตใหม่คุณแม่หลังคลอด ไพล สรรพคุณ แก่ฟกช้ำ บวม เคล็ด ยอก ปวด เมื่อย ขับลม ท้องเดิน ช่วยขับระดูหรือประจำเดือนของสตรี ว่านางคำ สรรพคุณ ช่วยลดอาการคัน ใช้ต้มน้ำอาบรักษาโรคผิวหนัง นำมาประคบรักษาแผลติดเชื้อ แผลเป็นหนอง ว่านชักมดลูก สรรพคุณ ช่วยกระชับช่องคลอดและกระชับหน้าท้องที่หย่อนยานจาก

ตาราง 11 (ต่อ)

คิว	ภาพ	รายละเอียด	เวลา	CG
		"ว่าน ชักม ดลูก " (Curcuma comosa Roxb.) เพราะมีสรรพคุณที่ใช้รักษาอาการเหล่านี้ของผู้หญิงได้เป็นอย่างดี และยังช่วยกระชับช่องคลอดและกระชับหน้าท้องที่หย่อนยานจากการคลอดลูกให้เต่งตึง ช่วยกระชับกล้ามเนื้อได้อย่างเห็นผลชะงัก เรียกได้ว่าสรรพคุณและประโยชน์ของว่านชักมดลูก เป็นสมุนไพรไว้ดูแลสุขภาพของสตรีโดยเฉพาะ การบูร สมุนไพรตัวสำคัญที่ช่วยสร้างกลิ่นหอมสดชื่นเพราะมีกลิ่นหอมเมื่อเกิดการระเหิด ช่วยบำรุงธาตุ ขับเหงื่อ และเป็นตัวช่วยชั้นดีในการลดอาการเก็ดขัดยอก ตะไคร้ เป็นสมุนไพรที่ช่วยเรื่องกลิ่นหอมสดชื่น นอกจากนี้ยังมีสรรพคุณขับเหงื่อขับลม และยังช่วยลดความดันโลหิตได้เป็นอย่างดี มะกรูด ใบและผิวของมะกรูดนั้นเต็มไปด้วยน้ำมันหอมระเหยที่มีกลิ่นสดชื่น กระตุ้นให้ร่างกายผ่อนคลาย ความตึงเครียด อีกทั้งยังช่วยขับลมได้เป็นอย่างดี ขมิ้นชัน สมุนไพรสารพัดประโยชน์ที่โดดเด่นในด้านคุณสมบัติทางความงาม เมื่อใช้ในการอยู่ไฟ ขมิ้นชัน		การคลอดลูกให้เต่งตึง การบูร สรรพคุณช่วยสร้างกลิ่นหอมสดชื่น บำรุงธาตุ ขับเหงื่อ และเป็นตัวช่วยชั้นดีในการลดอาการเก็ดขัดยอก ตะไคร้ สรรพคุณขับเหงื่อขับลม และยังช่วยลดความดันโลหิต มะกรูด มีน้ำมันหอมระเหย สรรพคุณกระตุ้นให้ร่างกายผ่อนคลาย ความตึงเครียด ช่วยขับลมได้เป็นอย่างดี ขมิ้นชัน สรรพคุณ บำรุงผิวที่หมองคล้ำ

ตาราง 11 (ต่อ)

คิว	ภาพ	รายละเอียด	เวลา	CG
		ก็จะกลายเป็นผู้ช่วยชั้นเยี่ยมของคุณแม่ทั้งหลายในการบำรุงผิวที่หมองคล้ำเพราะความอ่อนเพลียและฮอร์โมนแปรปรวนหลังคลอดให้กลับมานวลเนียน ไส้กระจ่างให้สัมผัสนุ่มหยุ่น นอกจากนี้ขมิ้นชันยังมีฤทธิ์ต่อต้านเชื้อแบคทีเรียและเชื้อรา อีกทั้งยังสามารถลดการอักเสบของผิวได้เป็นอย่างดี เป็นตัวช่วยชั้นดีในการแก้ไขปัญหาผิว		เพราะความอ่อนเพลียและฮอร์โมนแปรปรวนหลังคลอดให้กลับมานวลเนียน ไส้กระจ่าง
		สัมป่อย สัมป่อยมีฤทธิ์เป็นกรดอย่างอ่อน มีสรรพคุณในการบำรุงผิวและชำระล้างสิ่งสกปรกที่ตกค้างอยู่บนร่างกาย ลดผดผื่นคันได้เป็นอย่างดี นอกจากนี้ยังช่วยให้ผิวรู้สึกสะอาดและสดชื่นขึ้นอีกด้วย		สัมป่อย สรรพคุณในการบำรุงผิวและชำระล้างสิ่งสกปรกที่ตกค้างอยู่บนร่างกาย
8.		พิธีกร- ขอรบกวนในการทับหม้อเกลือ ตอบ 1. ห้ามทำกรรมที่มดลูกยังลอยตัว ต้องรอให้มดลูกเข้าอู่ก่อนหรือหลังคลอดประมาณ 2 สัปดาห์ 2. การคลอดโดยวิธีผ่าตัด ห้ามทับหม้อเกลือ หรือควรจะรอให้เกิน 1 เดือน 3. ห้ามทำในรายที่มีไข้ 4. ห้ามรับประทานอาหารหนักก่อนทับหม้อเกลือ	03.00 น.	1. ห้ามทำกรรมที่มดลูกยังลอยตัว 2. การคลอดโดยวิธีผ่าตัด ควรจะรอให้เกิน 1 เดือน 3. ห้ามทำในรายที่มีไข้ 4. ห้ามรับประทาน

ตาราง 11 (ต่อ)

คิว	ภาพ	รายละเอียด	เวลา	CG
		5. หม้อต้องไม่ร้อนเกินไปเพราะจะทำให้ผิวหนังไหม้ได้		อาหารหนัก ก่อนทับหม้อ
		6. ระวังการทับหม้อเกลือบบริเวณใต้อกถ้าทับแรงอาจทำให้เกิดอาการจุกแน่น		เกลือบ 5.หม้อต้องไม่ร้อนเกินไป
		7. ก่อนนำหม้อเกลือบไปทับหรือนาบท้องต้องทดสอบความร้อนกับท้องแขนก่อนทุกครั้งบริเวณที่ผู้ทำการทับหม้อเกลือบจะต้องระวัง ได้แก่ ปุ่มกระดูกต่างๆ เช่น ลิ้นปี่ ขาโครง กระดูกเชิงกราน กระดูกสะโพก หัวเข่า กระดูกสันหลัง เป็นต้น เพราะอาจเกิดการชำรบมได้ง่าย และห้ามทับหม้อเกลือบในสตรีมีครรภ์ หรือในกรณีที่มีการปวดท้องรุนแรง มิใช่กรณีที่สงสัยว่าอวัยวะภายในได้รับบาดเจ็บหรือมีการอักเสบ หลังจากทับหม้อเกลือบเสร็จใหม่ ๆ ไม่ควรลุกนั่งหรือยืนทันที เพราะอาจทำให้มีอาการหน้ามืดได้		6. ระวังการทับหม้อเกลือบบริเวณใต้อก 7. ก่อนนำหม้อเกลือบไปทับหรือนาบท้องต้องทดสอบความร้อนกับท้องแขนก่อนทุกครั้ง
9.		พิธีกร- คลอดธรรมชาติกับผ้าคลอด มีวิธีการที่แตกต่างกันหรือไม่อย่างไร ตอบ คุณแม่คลอดธรรมชาติ ทับหม้อเกลือบได้ภายหลังคลอดแล้ว 7 วัน หรือจะให้ปลอดภัยที่สุดควรทำหลังจากคลอดแล้ว 10 - 12 วัน กรณีที่ทำการทับหม้อเกลือบหลังคลอด	02.00 น.	- โลโก้รายการ - ตอน ทับหม้อเกลือบ ชูชีวิตใหม่คุณแม่หลังคลอด

ตาราง 11 (ต่อ)

คิว	ภาพ	รายละเอียด	เวลา	CG
		7 วัน (วันที่ 1 - 6) มารดาอาจมี ภาวะอ่อนเพลียและเป็นอันตราย มีโอกาสเสี่ยงที่จะทำให้ตกเลือดได้ หากไม่มั่นใจในสุขภาพของแม่ หลังคลอด ควรปรึกษาแพทย์ก่อน ทั้บหม้อเกลือ		
		สำหรับคุณแม่ที่ผ่าตัดคลอดบุตร ทางหน้าท้อง ทั้บหม้อเกลือได้ แต่ต้องรอให้บาดแผลแห้งสนิท ก่อนประมาณ 30 - 45 วันหลังคลอด กรณีแผลมีปัญหา เช่น ติดเชื้อ แผล แห้งช้า ควรจด และปรึกษาแพทย์		
10.		- ผู้หญิงหลังคลอดไม่มีการทั้บหม้อ เกลือจะเกิดปัญหาใดตามมา ตอบ ตามหลักแผนไทยแล้ว การ คลอดลูก คือมีการเสียปิดตะ (ธาตุไฟ) ออกไปจำนวนมาก การอยู่ไฟจะช่วย เพิ่มธาตุไฟในร่างกาย และช่วยปรับ สมดุลร่างกายค่ะ หลังคลอดลูก ทางแผนไทยจะนิยมให้ยารสร้อนเพื่อ ปรับเลือดปรับธาตุ คุณแม่ที่คลอดลูก แล้วควรอยู่ไฟ หรือควรมีการทั้บ หม้อเกลือ เพื่อสุขภาพของผู้หญิงเอง ช่วยให้หน้าท้องลด แผลกระชับ ช่วยลดการปวดเอวปวดหลัง ทั้งยัง ช่วยกระตุ้นระบบการไหลเวียนโลหิต ด้วย	02.00 น.	- โลโก้รายการ - ตอน ทั้บหม้อ เกลือ ชูบ ชี วิต ใหม่คุณแม่หลัง คลอด

ตาราง 11 (ต่อ)

คิว	ภาพ	รายละเอียด	เวลา	CG
11.		พิธีกร- ข้อดีของการทักหม้อเกลือ? ตอบ ทำให้หม้อดลูกเข้าอยู่ได้เร็วกระตุ้นการหดตัวของมดลูก ลดไขมันหน้าท้อง บรรเทาอาการปวดเมื่อยกระตุ้นการไหลเวียนโลหิต ลดการอักเสบ บวม ปวดของกล้ามเนื้อทั่วร่างกาย ทำให้รู้ชุมชนขยายออก สิ่งสกปรกจะถูกขับออกมาพร้อมกับเหงื่อและสมุนไพรที่มีรสเปรี้ยวทำให้ข้อที่ฝืด แข็ง คลายลง กลิ่นของสมุนไพรทำให้สดชื่น ผ่อนคลายความเครียด บรรเทาอาการหวัดคัดจมูก และทำให้น้ำคาวปลาไหลสะดวก การทักหม้อเกลือควรทำติดต่อกัน 3 - 5 วัน ครั้งละไม่เกิน 2 ชั่วโมง และควรทำในตอนเช้า	02.00 น.	สอบถามข้อมูลเพิ่มเติม 038-320225
12.	MCU พิธีกร	โดยคุณแม่ที่สนใจอยู่ไฟ และทักหม้อเกลือ หลังคลอด ควรมีความพร้อมทางด้านร่างกายและจิตใจ สำหรับแม่หลังคลอดที่สุขภาพยังไม่พร้อม ควรดูแลตนเองให้ดีก่อนปรึกษาแพทย์ผู้เชี่ยวชาญ เพราะอาจเกิดผลเสียต่อร่างกายในภายหลังได้	00.40 น.	
13.	เครดิตท้าย	ขอขอบคุณ โรงพยาบาลสมเด็จ พระบรมราชเทวี ณ ศรีราชา	00.05 น.	

ตาราง 11 (ต่อ)

คิว	ภาพ	รายละเอียด	เวลา	CG
14.	LOGO	 NBT จันทบุรี ผลิตรายการ	00.05 น.	

บทสมมุติฐานอาจมีการปรับเปลี่ยน แก้ไขให้มีความสมบูรณ์ หรือเข้ากับสถานการณ์ได้เสมอ เนื่องจากการลงพื้นที่ผลิตรายการ หรือเมื่อเข้าสู่กระบวนการตัดต่อ อาจมีสถานการณ์บางอย่าง หรือบางปัจจัยการผลิตที่ไม่เอื้อต่อการผลิตรายการตามบทรายการที่วางไว้ ส่งผลให้ต้องมีการปรับแก้บทให้สอดคล้องกับสถานการณ์เฉพาะหน้า เช่น ในวันถ่ายทำนอกสถานที่ มีฝนตกลงมา มุมภาพที่ต้องการแสงมีไม่เพียงพอ เป็นต้น โดยผู้สร้างสรรค์รายการและทีมผลิตต้องร่วมกันตัดสินใจและแก้ไขสถานการณ์ร่วมกัน เพื่อให้รายการออกมาสมบูรณ์ ควบถ้วนที่สุดบนข้อจำกัดที่เกิดขึ้น

6. ตรวจสอบแก้ไขก่อนนำไปใช้ถ่ายทำ ควรให้ผู้เกี่ยวข้องในคณะทำงานได้รับรู้ เพื่อให้ทุกคนมีส่วนร่วมและเข้าใจตรงกัน โดยการตรวจแก้ไขบท เบื้องต้นนอกจากผู้สร้างสรรค์รายการเส้นทางสุขภาพเป็นผู้ตรวจแก้แล้ว หากจะให้เกิดความสมบูรณ์ของงานมากยิ่งขึ้น ควรมี การประชุมทีมผลิตรายการ เพื่อสร้างความเข้าใจในรายการร่วมกัน และร่วมกันเสนอแนะข้อคิดเห็น ที่จะช่วยเติมเต็มรายการด้านต่าง ๆ ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

1.4 การประสานงาน (Co-ordinate) การทำงานเป็นกลุ่ม การประสานงานเป็นสิ่งที่สำคัญมาก ต้องให้ทุกคนในกลุ่มรู้และเข้าใจตรงกัน การสื่อความหมายต้องชัดเจน ไม่คลุมเครือ กำหนดนัดหมาย ประชุมวางแผน ขั้นตอนการทำงาน ใครมีหน้าที่ทำอะไร ที่ไหน เมื่อไร และอย่างไร เพื่อให้ทุกคนรู้บทบาทหน้าที่ ความรับผิดชอบและขอบเขตการทำงานของตนเอง ผู้ที่ทำหน้าที่นี้จึงมีความสำคัญมาก ดังที่นุชริน กลิ่นลออ ผู้ผลิตรายการเส้นทางสุขภาพ กล่าวว่า

“ทีมผลิตรายการทุกคนล้วนมีความสำคัญต่อการผลิตรายการเส้นทางสุขภาพ หากคนใดคนหนึ่งไม่เข้าใจในรายการ หรือเข้าใจรูปแบบรายการไม่ตรงกัน ย่อมส่งผลให้รายการ เส้นทางสุขภาพที่ผลิตขึ้นไม่ตรงตามความต้องการของผู้สร้างสรรค์รายการ นำมาซึ่งความไม่น่าสนใจ ของรายการในที่สุด” (นุชริน กลิ่นลออ. สัมภาษณ์. 2560)

- คณะทำงาน (Staff) อาทิ ผู้เขียนบท (Scriptwriter) ผู้กำกับ (Director) ทีมงาน ด้านเทคนิค ภาพ แสง เสียง และระบบ (Engineer & Technician Team) ฉาก ศิลปกรรม กราฟิก (Scene Setting Prop Art Work Graphic) พิธีกร วิทยากร หรือผู้แสดง

- สถานที่ อยู่ที่ไหน ระยะทางใกล้หรือไกล เดินทางไปอย่างไร ต้องใช้พาหนะอะไร

- งบประมาณ ค่าใช้จ่ายต่าง ๆ (การเงิน พัสดุ ธุรการ)

2. ขั้นตอนการผลิตรายการ (Production) “เส้นทางสุขภาพ”

ขั้นตอนนี้ คือการนำแผนที่คิดไว้มาปฏิบัติให้เกิดผลเป็นรูปธรรม แม้จะไม่ตรงตามแผนที่คิดไว้ทั้งหมด แต่ก็ต้องพยายามเดินตามแผนที่ได้มากที่สุด (ยืดหยุ่นในการปฏิบัติ แต่ยืนหยัดในหลักการ) เมื่อถึงขั้นที่ถ่ายทำผู้ผลิตรายการต้องพุดคุยทำความเข้าใจถึงวัตถุประสงค์ รูปแบบ และเป้าหมายของรายการให้ผู้ร่วมรายการได้รับทราบแบบเป็นกันเอง เพื่อให้ผู้ร่วมรายการรู้สึกผ่อนคลายความกังวลและเนื้อหาที่ได้จะตรงตามเค้าโครงที่วางไว้ ทั้งนี้ ข้อจำกัดด้านงบประมาณที่ไม่สามารถ ลงพื้นที่มาดูสถานที่และวางแผนด้านสถานที่ถ่ายทำก่อนได้ ช่วงถ่ายภาพจึงต้องมองหาและเลือกพื้นที่ที่เหมาะสมก่อนการถ่ายทำเพียงเล็กน้อยเท่านั้น ซึ่งทั้งในและนอกสถานที่ขึ้นอยู่กับเนื้อเรื่องที่นำเสนอเป็นสำคัญ ขณะบันทึกเทปช่วงภาพจะเป็นผู้ฟัง จับประเด็นเพื่อสะดวกในการถ่ายภาพประกอบและเมื่อพิธีกรหรือผู้ร่วมรายการพูดผิดหรือเกิดเหตุมีอันต้องหยุดบันทึกเทป ช่วงภาพจะเป็นผู้สังคต (คัท หมายถึง หยุดการสนทนา) เมื่อพร้อมจึงเริ่มบันทึกใหม่ โดยจำแนกการถ่ายทำรายการ “เส้นทางสุขภาพ” กรณีดังกล่าวสะท้อนให้เห็นได้จากคำสัมภาษณ์ของ รัชฎ์ลักษณ์ ปรางจันทร์ ผู้เชี่ยวชาญด้านสื่อโทรทัศน์ที่ว่า

“ก่อนการถ่ายทำรายการเส้นทางสุขภาพ ควรมีการประชุมทีมผลิตรายการ เพื่อชี้แจงอธิบายในรายละเอียดรูปแบบรายการ และหน้าที่ที่ชัดเจนของแต่ละตำแหน่ง ที่จะช่วยให้การผลิต รายการแต่ละครั้งมีคุณภาพมากยิ่งขึ้น” (รัชฎ์ลักษณ์ ปรางจันทร์. สัมภาษณ์. 2560)

และกรณีดังกล่าวสะท้อนให้เห็นได้จากคำสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลกลุ่มผู้ผลิตรายการ เส้นทางสุขภาพที่ว่า

“ทุกหน้าที่ของการผลิตรายการเส้นทางสุขภาพล้วนมีความสำคัญในกระบวนการผลิต และทุกหน้าที่ ทุกตำแหน่งต้องทำการบ้าน ช่วยเสริมความคิด ต่อยอดในหน้าที่ของตนเอง เพื่อให้รายการเส้นทางสุขภาพออกมามีความน่าสนใจมากขึ้น” (ณัฐนิชชา ภมรโมตรี. สัมภาษณ์. 2560)

ควบคู่กับคำสัมภาษณ์ของ ทองทศ มหามนตรี ผู้เชี่ยวชาญด้านสื่อโทรทัศน์ที่ว่า

“สมัยนี้เป็นยุคที่เทคโนโลยีอย่างสมาร์ตโฟนเข้ามามีบทบาทสำคัญ สามารถเข้ามาช่วยลดค่าใช้จ่ายในการผลิตรายการเส้นทางสุขภาพได้ ด้วยการที่แหล่งข่าว หรือเจ้าของสถานที่สามารถถ่ายภาพสถานที่ที่จะไปผลิตรายการส่งมาให้ทีมผลิตพิจารณาได้ เพื่อลดค่าใช้จ่ายในการเดินทางไปดูสถานที่ล่วงหน้าก่อนการผลิตได้” (ทองทศ มหามนตรี. สัมภาษณ์. 2560)

2.1 การถ่ายทำในสถานที่ (Studio) มีข้อได้เปรียบ คือ สามารถควบคุมแสง เสียง และจัดตกแต่งฉากได้โดยไม่ต้องกังวลกับสภาพดินฟ้าอากาศฝนตก อากาศร้อน หนาว สามารถควบคุมได้ทั้งหมด

2.2 การถ่ายทำนอกสถานที่ (Outdoor) มีข้อได้เปรียบคือ ภาพที่ได้ออกมานั้นจะเป็นธรรมชาติ ผู้ชมมีความรู้สึกเสมือนอยู่ในเหตุการณ์หรือสถานที่นั้น ๆ แต่มีข้อจำกัด คือ ไม่สามารถควบคุมแสง เสียงรบกวนจากภายนอกได้ เช่น เสียงรถบนถนน เสียงบีบแตรรถ รวมถึงไม่สามารถควบคุมดินฟ้าอากาศได้

3. ขั้นตอนหลังการผลิตรายการ (Post-production) “เส้นทางสุขภาพ”

ขั้นตอนหลังการผลิตรายการ ช่วงภาพ ต้องนำไฟล์ภาพเคลื่อนไหวมาลงคอมพิวเตอร์ ตรวจสอบเช็คความสมบูรณ์ของภาพและเสียง จากนั้นวางแผนตัดต่อตามสคริปต์ เมื่อตัดต่อเสร็จแล้ว Producer ต้องตรวจสอบความถูกต้อง ทั้งคำพูด ข้อความตัวหนังสือ หรือเสียงที่ใช้ในรายการว่ามีความเหมาะสมหรือไม่ เพื่อเตรียมส่งรายการให้ฝ่ายตรวจสอบรายการตรวจสอบข้อมูลที่ถูกต้องอีกครั้ง ก่อนบรรจุลงผังออกอากาศต่อไป พร้อมกันนี้ขั้นตอนดังกล่าว ยังนำไปสู่แนวทางการศึกษา ข้อบกพร่อง และประเมินรายการ เพื่อนำไปสู่การพัฒนา ต่อยอดรายการให้มีความน่าสนใจทั้งกระบวนการผลิตและรูปแบบรายการในอนาคตต่อไป ดังคำสัมภาษณ์ของสุริย์ วัชรพิชิตชัย ผู้ผลิตรายการเส้นทางสุขภาพ กล่าวสะท้อนให้เห็นว่า

“การตรวจสอบคุณภาพของภาพ และเสียงหลังการบันทึกรายการแต่ละครั้งเป็นเรื่องสำคัญ ช่วงภาพต้องมีการตรวจเช็คทุกครั้งเพื่อป้องกันการผิดพลาด และหากเกิดข้อผิดพลาดขึ้น ต้องมีการถ่ายซ่อมทันทีก่อนออกจากพื้นที่ถ่ายทำ เพื่อช่วยลดปัญหาในช่วงการตัดต่อรายการ” (สุริย์ วัชรพิชิตชัย. สัมภาษณ์. 2560)

กรณีดังกล่าวสะท้อนให้เห็นได้จากคำสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลกลุ่มผู้เชี่ยวชาญด้านสื่อโทรทัศน์ที่ว่า

“ผู้สร้างสรรค์รายการไม่ควรมองข้ามขั้นตอนการผลิตรายการ แม้ว่าผู้สร้างสรรค์รายการจะเป็นผู้เขียนบท หรือวางรูปแบบรายการทั้งหมดแล้วก็ตาม” (ทรงวุฒิ สุวรรณวงศ์. สัมภาษณ์. 2560)

และดังที่ เอเซีย วนาพรหม ผู้ผลิตรายการเส้นทางสุขภาพ กล่าวว่า

“ในทุกครั้งที่ตัดต่อรายการเสร็จสิ้น 1 ตอน ทีมผลิตรายการควรร่วมกันถอดบทเรียนจากรายการตอนนั้น เพื่อนำไปสู่การพัฒนา และปรับเปลี่ยนกระบวนการผลิตและรูปแบบรายการเส้นทางสุขภาพให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น” (เอเซีย วนาพรหม. สัมภาษณ์. 2560)

จากการวิเคราะห์กระบวนการผลิตรายการ “เส้นทางสุขภาพ” สำหรับประชาชนในจังหวัดจันทบุรีที่ผ่านมา สรุปได้ว่า กระบวนการการผลิตรายการ ทั้ง 3 ขั้นตอน ประกอบด้วย ขั้นตอนการผลิตรายการ (Pre - production) ขั้นตอนการผลิตรายการ (Production) และขั้นตอนหลังการผลิตรายการ (Post - production) นับว่ามีความสำคัญเป็นอย่างมาก ถ้าหากมีการวางแผนเตรียมการทุกขั้นตอนไว้ดีแล้วจะสามารถจินตนาการเรื่องราวตอนจบได้เลย บนพื้นฐานของการทำงานร่วมกันเป็นทีม ซึ่งต้องมีผู้นำที่มีหน้าที่รับผิดชอบ มีความสามารถในการวางแผนดำเนินการและตัดสินใจได้ดี ในฐานะผู้ผลิตรายการ เพราะผู้ผลิตรายการจะทำหน้าที่ในการพัฒนาแนวทางดำเนินรายการ ด้านเทคนิคการผลิต และด้านความคิดสร้างสรรค์การผลิต ตลอดจนการลงมือการผลิต โดยให้คำปรึกษาหารือ แนะนำตลอดรายการ ตั้งแต่ขั้นประชุมก่อนการวางแผนไปถึงขั้นตอนสุดท้ายของการลำดับภาพ และตัดต่อรายการ

แนวทางการพัฒนารูปแบบรายการ “เส้นทางสุขภาพ” สำหรับประชาชนในจังหวัดจันทบุรี

การสร้างสรรครูปแบบรายการโทรทัศน์เป็นสิ่งสำคัญในการผลิตรายการโทรทัศน์ที่จะทำให้งานรายการตอบสนองความพึงพอใจและให้ความสุขแก่ผู้ชมได้ ทำให้การสร้างสรรครูปแบบรายการมีความสำคัญต่อกระบวนการการผลิตรายการโทรทัศน์ กรณีดังกล่าวสะท้อนให้เห็นได้จากตัวอย่างคำสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลกลุ่มผู้เชี่ยวชาญด้านสื่อโทรทัศน์ที่ว่า

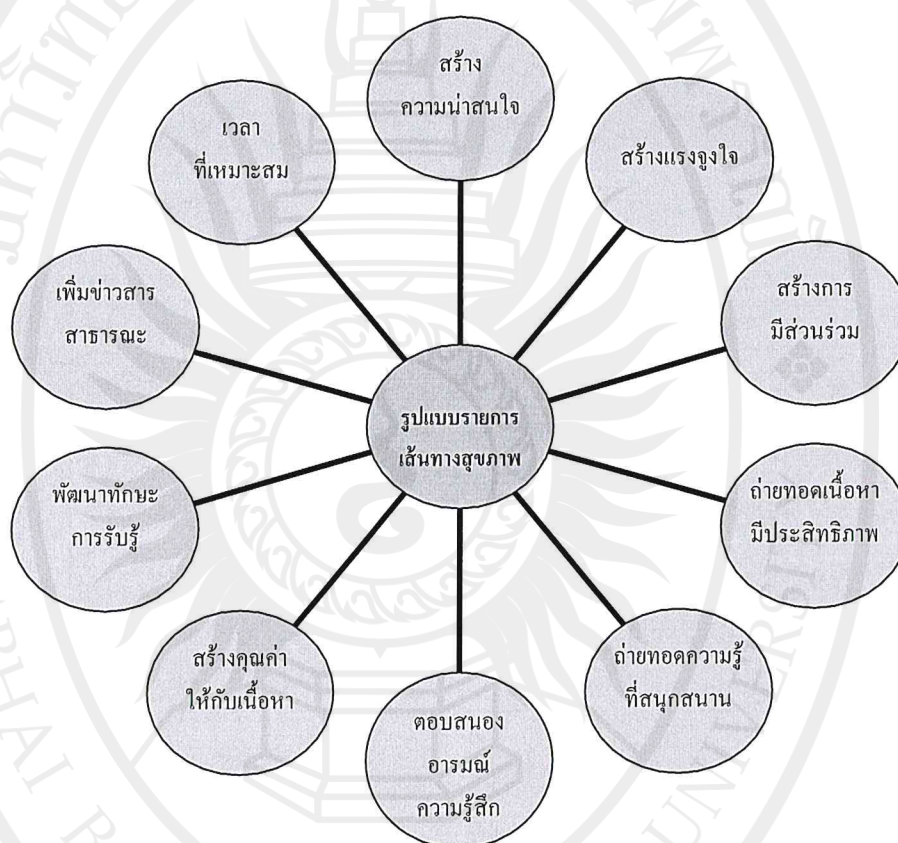
“รูปแบบรายการที่แตกต่าง ไม่ยึดติดอยู่กับความเป็นทางการมากนัก จะช่วยให้รายการเส้นทางสุขภาพมีความน่าสนใจมากยิ่งขึ้น” (ทองทศ มหามนตรี. สัมภาษณ์. 2560)

และคำสัมภาษณ์ของ รัชญลักษณ์ ปรางจันทร์ ผู้เชี่ยวชาญด้านสื่อโทรทัศน์ที่สะท้อนให้เห็นว่า

“รายการจะมีความน่าสนใจมากขึ้น หากผู้ผลิตรายการพลิกวิธีคิด มองต่างด้วยการคิดรูปแบบรายการนอกกรอบ นำสิ่งที่น่าสนใจมาเป็นจุดขาย ดึงผู้ชมให้สนใจรายการตั้งแต่ต้นจนจบ” (รัชญลักษณ์ ปรางจันทร์. สัมภาษณ์. 2560)

จากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญด้านสื่อโทรทัศน์ ผู้ผลิตรายการเส้นทางสุขภาพและผู้ชมรายการเส้นทางสุขภาพ สามารถสรุปแนวทางการพัฒนารูปแบบรายการ “เส้นทางสุขภาพ” ได้ดังแผนภูมิ

แนวทางการพัฒนารูปแบบรายการ “เส้นทางสุขภาพ”

ภาพประกอบ 5 รูปแบบรายการ “เส้นทางสุขภาพ”

จากแผนภูมิข้างต้น สามารถอธิบายรายละเอียดแต่ละประเด็นได้ ดังนี้

1. สร้างความน่าสนใจให้กับรายการ

รายการที่ได้รับการออกแบบ จัดวางการนำเสนอเป็นอย่างดี ที่มีทั้งดึงดูดความสนใจด้วยวิธีต่าง ๆ การกระตุ้นความคิดและอารมณ์ที่ทำให้ผู้ชมเกิดอารมณ์ร่วม ทั้งในช่วงที่ขึ้นสูง ลงต่ำ เกิดความตึงเครียด การผ่อนคลายเป็นระยะ และการสอดแทรกอย่างกลมกลืน จะช่วยให้ผู้ชมเกิดความรู้สึกลอยลางติดตามอย่างต่อเนื่องโดยไม่รู้สึกเบื่อหน่าย ตัวอย่างเช่น หากมีการนำเสนอเกี่ยวกับเรื่องโรคร้ายที่กำลังระบาดอยู่ ควรผลิตรายการที่ไม่ใช่เพียงการให้ความรู้ทางวิชาการอย่างเดียว

ควรมีการนำความรู้ทางวิชาการมาปรับเป็นคำพูด หรือภาษาที่ผู้ชมทั่วไปเข้าใจได้ โดยสอดแทรกสาระความรู้ความบันเทิง มีการผ่อนคลายด้วยคำพูด หรือการหยอกล้อจากพิธีกร หรือผู้ร่วม หรือใช้ภาพสวย ๆ พร้อมดนตรีเบา ๆ เสริม สลับในบางช่วง บางตอนของรายการ ที่จะทำให้รายการไม่ราบเรียบ น่าเบื่อจนเกินไป ดังที่ ทรงวุฒิ สุวรรณวงษ์ ผู้เชี่ยวชาญด้านสื่อโทรทัศน์กล่าวว่า

“พิธีกร ความลงไปเล่นกับผู้ร่วม ไปร่วมกิจกรรม หรือเดินคุยกับผู้ร่วมบ้าง จะทำให้รูปแบบรายการเส้นทางสุขภาพมีความเป็นกันเอง น่าสนใจมากขึ้น” (ทรงวุฒิ สุวรรณวงษ์. สัมภาษณ์. 2560)

กรณีดังกล่าวสะท้อนให้เห็นได้จากคำสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลกลุ่มผู้ชมรายการเส้นทางสุขภาพที่ว่า

“ชอบรายการเส้นทางสุขภาพที่พิธีกรให้ข้อมูลเกี่ยวกับโรคว่าเกิดยังไง อาการแบบไหน แล้วก็ทำให้ดูว่ารักษาโรคนี้ยังไง ต้องใช้อะไรรักษา” (เนติมา มาหมั่น. สัมภาษณ์. 2560)

2. แรงจูงใจในการชมรายการ

แรงจูงใจในการรับชมจะสามารถควบคุมความรู้สึกในการรับชมรายการจนจบ หากมีการสร้างสรรค์ที่ดีมีแรงจูงใจอย่างต่อเนื่อง จะช่วยดึงดูดให้ผู้ชมไม่เปลี่ยนช่องรายการ ตัวอย่างเช่น ในทุกช่วงของรายการ ควรมีการใส่จุดเด่น หรือนำประเด็นที่น่าสนใจ ชวนติดตามแทรกเข้าไปในทุกช่วง ตลอดรายการ เพื่อดึงให้ผู้ชมรอดูติดตามตลอดรายการ ไม่ใช่เข้ามาใส่เพียงช่วงแรกของรายการเท่านั้น กรณีดังกล่าวสะท้อนให้เห็นได้จากคำสัมภาษณ์ของ ชนกฤต สินธุวรการ ผู้ชมรายการเส้นทางสุขภาพที่ว่า

“ถ้ามีการเล่าเรื่องสุขภาพ แต่เล่าแบบเป็นกันเอง สนุก ไม่ใช่แต่ความรู้อย่างเดียว ช่วยให้อารมณ์รายการเส้นทางสุขภาพชวนดู ตั้งแต่ต้นจนจบได้” (ชนกฤต สินธุวรการ. สัมภาษณ์. 2560)

และดังคำสัมภาษณ์ของ สุนันทา บำรุงสวน ผู้ชมรายการเส้นทางสุขภาพที่สะท้อนให้เห็นว่า

“ควรทำรายการที่มีเนื้อหาหลากหลาย และทำให้คนดูมีอารมณ์คล้อยตาม จะช่วยให้สามารถดึงดูดผู้ชมให้ติดตามรายการตลอด ในลักษณะรูปแบบรายการบันเทิงสอดแทรกสาระ เพราะผู้ชมส่วนใหญ่นิยมชมรายการโทรทัศน์เพื่อความผ่อนคลาย” (สุนันทา บำรุงสวน. สัมภาษณ์. 2560)

3. สร้างการมีส่วนร่วมกับรายการ

รายการโทรทัศน์ที่ได้รับการสร้างสรรค์ที่ดีมักพยายามให้ผู้ชมมีส่วนร่วมอยู่ตลอดเวลา ซึ่งมีทั้งการมีส่วนร่วมทั้งทางตรง เช่นการส่งข้อความแสดงความเห็น และ

การโหวต การทนายผล ส่วนการมีส่วนร่วมทางอ้อม เช่น การเอาใจช่วยในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ดังที่ อรรถพงษ์ เบิกประโคน ผู้ชมรายการเส้นทางสุขภาพ กล่าวว่า

“มีแจกของ แจกสมุนไพรในรายการบ้างน่าจะดี น่าจะทำให้คนดูมีส่วนร่วมในรายการ เส้นทางสุขภาพเยอะขึ้น” (อรรถพงษ์ เบิกประโคน. สัมภาษณ์. 2560)

และกรณีดังกล่าวสะท้อนให้เห็นได้จากคำสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลกลุ่มผู้ชมรายการ เส้นทางสุขภาพที่ว่า

“ในรายการควรมีการเปิดช่องทางให้ผู้ชมรายการร่วมแสดงความคิดเห็น หรือถ่ายทอดความรู้สึก และประสบการณ์เกี่ยวกับการดูแลสุขภาพที่มีเนื้อหาใกล้เคียงกับที่รายการเส้นทางสุขภาพ ที่นำเสนอในแต่ละตอน เพื่อสร้างการมีส่วนร่วมของผู้ชมให้เกิดขึ้น” (ประภาศรี เหมพฤกษ์. สัมภาษณ์. 2560)

4. การถ่ายทอดเนื้อหาที่มีประสิทธิภาพมาก

การถ่ายทอดเนื้อหาจะต้องใช้ความคิดสร้างสรรค์ในการนำเสนอด้วยแง่มุมต่าง ๆ และการเล่าเรื่องที่น่าสนใจจะช่วยให้ผู้ชมเข้าใจในสิ่งต่าง ๆ ที่ต้องการสื่อสารได้ง่ายและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น อีกทั้งผู้นำเสนอ หรือพิธีกร เป็นการสร้างบุคคลที่ทำหน้าที่ในการดำเนินรายการและการเชื่อมโยงเรื่องราวต่าง ๆ ของรายการแต่ละช่วงให้กลมกลืน ต่อเนื่องกันเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ในการนำเสนอ ตัวอย่างเช่น เมื่อพิธีกรเล่าถึงการรักษาโรคด้วยสมุนไพรไทย และมีการนำผู้ป่วยที่ผ่านการรักษาแล้วหายจริงมาเล่าประสบการณ์ จะช่วยเพิ่มความเข้มข้นและเพิ่มประสิทธิภาพในการรักษาโรคที่เห็นผลชัดเจนจากการยืนยันของตัวบุคคล กรณีดังกล่าวสะท้อนให้เห็นได้จากคำสัมภาษณ์ของ อาทิตย์ ปรางจันทร์ผู้ชมรายการเส้นทางสุขภาพ กล่าวว่า

“ในรายการเส้นทางสุขภาพน่าจะมีคนที่เคยป่วย หรือเคยสุขภาพแย่มาก ๆ แต่สามารถกลับมาแข็งแรง หรือหายป่วยได้จากการรักษา หรือดูแลสุขภาพแบบที่รายการนำเสนอ” (อาทิตย์ ปรางจันทร์. สัมภาษณ์. 2560)

กรณีดังกล่าวสะท้อนให้เห็นได้จากคำสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลกลุ่มผู้ชมรายการเส้นทางสุขภาพที่ว่า

“ชอบที่รายการเส้นทางสุขภาพเอาคนที่เคยสุขภาพไม่ดี แล้วเขาหันมาดูแลตัวเองตามคำแนะนำของรายการเส้นทางสุขภาพจนทำให้เขาหาย เขาดีขึ้นมาออกรายการ ทำให้คนดูอย่างเราสนใจทำตาม” (สุนันทา บำรุงสวน. สัมภาษณ์. 2560)

5. การถ่ายทอดความรู้เป็นไปอย่างสนุกสนาน

รายการโทรทัศน์มักใช้การหาความบันเทิงมากกว่าการหาความรู้จากแหล่งต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นจากห้องเรียน ที่ทำงานหรือสิ่งที่อยู่รอบตัวการนำเสนอรูปแบบต่าง ๆ จึงจำเป็นที่จะต้อง

ออกแบบที่ดีเพื่อให้เกิดความ น่าตื่นเต้น เราใจเปลี่ยนจากสิ่งที่น่าเบื่อเป็นสิ่งที่น่าติดตามได้ ตัวอย่างเช่น การวางรูปแบบรายการเส้นทางสุขภาพไม่ให้ออกมาเป็นทางตรงเกินไป พยายามสอดแทรกสาระที่มาพร้อมกับความเป็นกันเอง ผ่อนคลาย ที่อาจจะเกิดจากบทบรรยายที่ใช้ภาษาชาวบ้าน เข้าใจง่าย หรือถ่ายทอดผ่านพิธีกร ที่มีมุขตลก ขวนขว้าง ดังที่สะท้อนให้เห็นได้จากคำสัมภาษณ์ของ เรวัตตะ ชาติ ผู้ชมรายการเส้นทางสุขภาพที่ว่า

“ถ้าทั้งรายการมีแต่สาระ มีแต่เรื่องของโรคก็จะน่าเบื่อไป ในรายการน่าจะมีเรื่องสนุกสนานบ้าง หรือไม่ก็หาเรื่องผ่อนคลายมาเสริมในรายการบ้าง รายการจะได้น่าสนใจมากขึ้น” (เรวัตตะ ชาติ, สัมภาษณ์, 2560)

กรณีดังกล่าวสะท้อนให้เห็นได้จากคำสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลกลุ่มผู้ชมรายการเส้นทางสุขภาพที่ว่า

“พิธีกร มีส่วนสำคัญในการสร้างสีสัน สร้างความสนุกสนาน ขวนติดตามรายการได้ ซึ่งหากพิธีกรมีความเป็นกันเอง และสร้างอารมณ์ขันในรายการบ้างจะช่วยเพิ่มอัตราส่วนในการรับชมรายการมากยิ่งขึ้น” (อังคณา จิระมะกร. สัมภาษณ์. 2560)

6. ตอบสนองความต้องการด้านอารมณ์และความรู้สึก

การรับชมรายการโทรทัศน์เป็นอีกวิธีหนึ่งในการพักผ่อน คลายความตึงเครียดจากการดำเนินชีวิตประจำวัน ผู้ชมต้องการความตื่นเต้น โศกเศร้า สงสาร เห็นใจ ตลอดจนรู้สึกกล้าหาญ เพื่อนำมากระตุ้นให้เกิดพลังในการต่อสู้ชีวิตต่อไป ดังที่ อรรถพงษ์ เบิกประโคน ผู้ชมรายการเส้นทางสุขภาพ สะท้อนให้เห็นจากคำสัมภาษณ์ที่ว่า

“ยิ่งรายการเส้นทางสุขภาพนำเสนอเรื่องการดูแลสุขภาพที่คนดูทั่วไปสามารถนำไปใช้ได้จริงในชีวิตประจำวันดี และยิ่งไม่ต้องลงทุนมากยิ่งดีเข้าไปใหญ่ น่าจะช่วยกระตุ้นให้คนรักสุขภาพมากยิ่งขึ้น” (อรรถพงษ์ เบิกประโคน. สัมภาษณ์. 2560)

และกรณีดังกล่าวสะท้อนให้เห็นได้จากคำสัมภาษณ์ของ วัลลภ เจียวกุ้ง ผู้ชมรายการเส้นทางสุขภาพที่ว่า

“การเล่าเรื่องด้วยการหยิบยกตัวอย่างมานำเสนอ เล่าเรื่องราวผ่านตัวอย่างประกอบมีส่วนช่วยช่วยให้ผู้ชมรายการสะดวก และสนใจในรายการมากขึ้น เป็นวิธีนำธรรมชาติ ความอยากรู้อยากเห็นของคนมาเป็นแรงกระตุ้นการติดตามรายการได้” (วัลลภ เจียวกุ้ง. สัมภาษณ์. 2560)

7. สร้างคุณค่าให้กับเนื้อหา

การนำเสนอข้อมูลที่เป็นเรื่องทั่ว ๆ ไป ผ่านการออกแบบอย่างสร้างสรรค์ ย่อมทำให้เกิดการสร้างควมน่าสนใจ มีมูลค่าเพิ่มขึ้น ทั้งมูลค่าเพิ่มทางวิชาการและทางด้านเศรษฐกิจ ตัวอย่างเช่น รายการเส้นทางสุขภาพหยิบยกเอาสมุนไพรไทยบางตัวขึ้นมานำเสนอ จะช่วยสร้าง

คุณค่าให้กับสมุนไพรรักษาโรคไทยให้ผู้ชมรู้จัก ทั้งยังช่วยส่งผลให้เกิดมูลค่าทางเศรษฐกิจให้กับสมุนไพรรักษาโรคไทยนั้นด้วย หากผู้ชมให้ความสนใจหาซื้อมาใช้มากยิ่งขึ้น ดังที่ รัชนก สุจินทร์ ผู้ชมรายการเส้นทางสุขภาพ กล่าวว่า

“สมุนไพรรักษาโรคไทย การรักษาแบบไทย ๆ ยังน่าสนใจอยู่ ถ้านำมาถ่ายทอดในรายการเส้นทางสุขภาพก็น่าจะทำให้คนดูสนใจ และช่วยให้สมุนไพรรักษาโรคไทยเป็นที่รู้จักของคนทั่วไปมากขึ้น” (รัชนก สุจินทร์. สัมภาษณ์. 2560)

และกรณีดังกล่าวสะท้อนให้เห็นได้จากคำสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลกลุ่มผู้ชมรายการเส้นทางสุขภาพที่ว่า

“นอกจากการบอกเล่าเรื่องราวของสมุนไพรรักษาโรคผ่านพิธีกรรายการแล้ว การทำกราฟิกตัวหนังสือแทรก เพื่อบอกถึงสรรพคุณของสมุนไพรรักษาโรคอีกครั้ง จะช่วยเพิ่มความน่าสนใจ และสร้างสีสันให้กับหน้าจอรายการได้เป็นอย่างดีด้วย” (ชญญลักษณ์ ปรางจันทร์. สัมภาษณ์. 2560)

8. พัฒนาศักยภาพการรับรู้ของผู้ชมรายการ

การรับชมรายการที่มีความสร้างสรรค์ ย่อมทำให้เกิดความรู้ เสริมสร้างสติปัญญา ทำให้ผู้ชมเกิดความคิดตามเรื่องที่น่าสนใจ เช่น ความผิดชอบชั่วดี ความรับผิดชอบต่อสังคม และความยับยั้งชั่งใจ กรณีดังกล่าวสะท้อนให้เห็นได้จากคำสัมภาษณ์ของ ภาณุมาศ ชำห้าน ผู้ชมรายการเส้นทางสุขภาพที่ว่า

“ความเชื่อทางศาสตร์การรักษาโรคของคนโบราณ ก็เป็นความเชื่อของแต่ละคน ถ้าอยู่ในกลุ่มของคนที่เขาเชื่อเขาก็ชอบ เพราะมีผลต่อความคิด ความรู้สึกของเขา” (ภาณุมาศ ชำห้าน. สัมภาษณ์. 2560)

และดังที่ สรรวม สมสงวน ผู้ชมรายการเส้นทางสุขภาพ กล่าวว่า

“บางครั้งการรักษาผู้ป่วยด้วยแพทย์แผนไทย แพทย์ทางเลือกก็เข้าไปเกี่ยวข้องกับ ความเชื่อในการรักษาแต่ละศาสตร์ที่แตกต่างกัน จึงมีความจำเป็นที่ต้องนำเสนออย่างเป็นกลาง และให้ข้อมูลให้ครบในมิติของแพทย์แผนปัจจุบันด้วย เพื่อให้ผู้ชมได้มีข้อเปรียบเทียบเพื่อการพิจารณาตัดสินใจ” (สรรวม สมสงวน. สัมภาษณ์. 2560)

9. เพิ่มข่าวสารสาธารณะน่าสนใจ

ส่วนใหญ่ มักเป็นรายการที่น่าสนใจ เช่น การจราจร การพยากรณ์อากาศ หรือแม้แต่การดูแลสุขภาพต่าง ๆ การออกแบบสร้างสรรค์จะช่วยให้รายการเหล่านี้มีความน่าสนใจมากยิ่งขึ้น และผู้ชมสามารถนำข่าวสารไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้มากยิ่งขึ้น ตัวอย่างเช่น ผลิตรายการเส้นทางสุขภาพที่ไม่ใช่การที่พิธีกรมาเล่า หรือบรรยายในเนื้อหาสาระของรายการอย่างเดียว

ต้องสอดคล้อง หรือสอดคล้อง ลงมือปฏิบัติจริงในบางขั้นตอน เพื่อลดความเป็นทางการของเนื้อหา
กรณีดังกล่าวสะท้อนให้เห็นได้จากคำสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลกลุ่มผู้เชี่ยวชาญด้านสื่อโทรทัศน์ที่ว่า

“พิธีกร ควรมีความเป็นกันเอง และมีบุคลิกใฝ่รู้ สนใจ เข้าร่วมลงมือปฏิบัติกับ
ผู้ร่วมรายการเส้นทางสุขภาพด้วย จะทำให้รายการที่เน้นเนื้อหา สารที่มีประโยชน์ ดูไม่แข็ง
ไม่เป็นทางการเกินไป ทำให้ชวนดูรายการมากขึ้น” (ชญญลักษณ์ ปรางจันทร์, สัมภาษณ์. 2560)

และกรณีดังกล่าวสะท้อนให้เห็นจากคำสัมภาษณ์ของทรงวุฒิ สุวรรณวงษ์ ผู้เชี่ยวชาญ
ด้านสื่อโทรทัศน์ ที่กล่าวว่า

“การนำกราฟิก และการเล่าเรื่องราวด้วยภาพและเสียงจริงที่เกิดขึ้นจริงในพื้นที่
นับเป็นรูปแบบการนำเสนอรายการที่ช่วยเพิ่มความน่าดูให้กับรายการมากยิ่งขึ้น ช่วยลดความจำเจ
ให้กับรายการสนทนาได้” (ทรงวุฒิ สุวรรณวงษ์, สัมภาษณ์. 2560)

10. เวลาที่เหมาะสม

เวลาที่ต้องการนำเสนอเหตุการณ์ และเวลาที่เป็นความยาวของรายการ โดยรายการ
เส้นทางสุขภาพ นำเสนอรายการตอนละ 20 - 25 นาที ดังที่ วัลลภ เขียวผึ้ง ผู้ชมรายการเส้นทาง
สุขภาพกล่าว สะท้อนให้เห็นได้จากคำสัมภาษณ์ที่ว่า

“รายการเส้นทางสุขภาพน่าจะมีความยาวแต่ละตอนไม่เกิน 25 นาที เพราะถ้า
ยาวเกินกว่านี้จะไม่น่าสนใจ กลายเป็นน่าเบื่อแทน” (วัลลภ เขียวผึ้ง, สัมภาษณ์. 2560)

กรณีดังกล่าวสะท้อนให้เห็นได้จากคำสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลกลุ่มผู้ชมรายการเส้นทาง
สุขภาพที่ว่า

“ความยาวของรายการเส้นทางสุขภาพที่ทำอยู่ปัจจุบันนี้มีความยาวเหมาะสมแล้ว
ไม่ควรยาวไปกว่านี้แล้ว” (นพพร ศรีราเพ็ญ, สัมภาษณ์. 2560)

และจากคำสัมภาษณ์ของ ต่อพงษ์ พจนานนท์ ผู้ชมรายการเส้นทางสุขภาพที่สะท้อน
ให้เห็นได้ว่า

“บางครั้งความยาวของรายการก็ไม่มีผลต่อการการรับชมรายการ เพราะถ้าบางตอน
นำเสนอดี ไม่น่าเบื่อ ก็ยังอยากดูต่อ แต่ถ้าบางตอนไม่น่าสนใจดูแป๊บเดียวก็ไม่อยากดูแล้ว” (ต่อพงษ์
พจนานนท์, สัมภาษณ์. 2560)

จากการวิเคราะห์แนวทางการพัฒนารูปแบบรายการ "เส้นทางสุขภาพ" สำหรับประชาชน
ในจังหวัดจันทบุรี พบว่า รูปแบบรายการควรเป็นรายการที่ผลิตขึ้น เพื่อเอาใจคนรักสุขภาพ
ตอบโจทย์ในทุกรูปแบบการใช้ชีวิตของประชาชนทุกเพศ ทุกวัย มุ่งชี้นำสังคมไทยในด้านสุขภาพ
อนามัยและคุณภาพชีวิต นำเสนอเรื่องราวสาระประโยชน์ให้มีความใกล้ชิด และประชาชนสามารถ
จับต้องได้ ผ่านการใช้ศาสตร์ทางโทรทัศน์ ผสมผสานกับศิลปะการนำเสนอ การเล่าเรื่อง เพื่อให้

ผู้ชมเกิดความสนใจ กระตุ้นให้เกิดอารมณ์ร่วม ชวนติดตามรายการตั้งแต่ต้นจนจบ ด้วยการแบ่งรายการออกเป็นช่วง ๆ อย่างหลากหลาย และผู้ชมเข้ามามีส่วนร่วมอย่างกลมกลืน ซึ่งจะทำให้ผู้ชมได้รับความรู้และประโยชน์จากรายการไปแบบไม่รู้ตัว

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี